

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПОЛІСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет лісового господарства та екології
Кафедра екології

Кваліфікаційна робота
на правах рукопису

КОРОТУН АННА ЮРІЇВНА

УДК **502.11**

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

**Стратегічна екологічна оцінка проекту генерального плану
зонування території с. Соснівка Олевської міської об'єднаної
територіальної громади**

101 «Екологія»

Подається на здобуття освітнього ступеня магістра

Кваліфікаційна робота містить результати власних досліджень.
Використання ідей, результатів і текстів інших авторів мають посилання на
відповідне джерело

(підпис, ініціали та прізвище здобувача вищої освіти)

Науковий керівник:
Піциль А. О.
к.с-г.н,

АНОТАЦІЯ

Коротун А. Ю. Стратегічна екологічна оцінка проекту генерального плану зонування території с. Соснівка Олевської міської об'єднаної територіальної громади – Кваліфікаційна робота на правах рукопису.

Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня магістра за спеціальністю 101 – екологія. – Поліський національний університет, Житомир, 2023.

У кваліфікаційній роботі проаналізовано програму сталого розвитку села Соснівка Олевської міської об'єднаної територіальної громади, уточнено планувальну структуру та просторові композиції, виявлення пріоритетних та допустимих видів використання та забудови території, створення належних умов для життєзабезпечення, а також організація транспортного і пішохідного руху та інше.

Визначені основні екологічні проблеми в розрізі атмосфери, водного фонду, земельних ресурсів, біорізноманіття та умов життєдіяльності населення та стану його здоров'я.

Ключові слова: екологічна оцінка, повітря, вода, земельний покрив, населення, забруднення, заходи.

SUMMARY

Korotun A. U. Strategic Environmental Assessment of the Project of the General Land Use Planning of the Village Sosnivka, Olevsk United Territorial Community – Qualification work on the rights of the manuscript.

Qualification work for obtaining a master's degree in specialty 101 – ecology – Polissya National University, Zhytomyr, 2023.

In the qualification work, the program of sustainable development of the village of Sosnivka of the Olev city united territorial community was analyzed, the planning structure and spatial compositions were clarified, the identification of priority and permissible types of use and development of the territory, the creation of proper conditions for livelihood, as well as the organization of transport and pedestrian traffic, etc.

The main environmental problems in terms of the atmosphere, water fund, land resources, biodiversity and living conditions of the population and their state of health are defined.

Keywords: ecological assessment, air, water, land cover, population, pollution, measures.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	6
ПЕРЕЛІК УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ, СИМВОЛІВ, СКОРОЧЕНЬ І ТЕРМІНІВ	10
РОЗДІЛ 1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ СТРАТЕГІЧНОЇ ЕКОЛОГІЧНОЇ ОЦІНКИ (ОГЛЯД ЛІТЕРАТУРНИХ ДЖЕРЕЛ)	11
1.1. Передумови виникнення процедури СЕО	11
1.2. Етапи процедури стратегічної екологічної оцінки під час розроблення детального плану території	13
1.3. Громадське обговорення в процедурі СЕО та складання генерального звіту	14
РОЗДІЛ 2. ПРОГРАМА МЕТОДИКА ПРОВЕДЕННЯ ДОСЛІДЖЕНЬ, ТА ХАРАКТЕРИСТИКА ПОТОЧНОГО СТАНУ ДОВКІЛЛЯ	16
2.1. Методологія та програма проведення стратегічної екологічної оцінки на прикладі с. Соснівка Олевської міської об'єднаної територіальної громади	16
2.2. Географічне розташування та поточний стан довкілля	18
2.2.1. Атмосферне повітря	20
2.2.2. Водні ресурси	22
2.2.3. Земельні ресурси та поводження з відходами	23
РОЗДІЛ 3. РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕНЬ	27
3.1. Аналіз стану довкілля, умов життєдіяльності населення та стану його здоров'я, які ймовірно зазнають впливу	27
3.2. Екологічні проблеми та ризики впливу на здоров'я громади, які стосуються документа державного планування	32
3.3. Опис різноманітного впливу на довкілля (вторинного, кумулятивного, синергетичного, коротко, середньо довгострокового, постійного, та тимчасових, позитивних, негативних) наслідків	35
ВИСНОВКИ.....	40
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	42
ДОДАТКИ.....	44-46

ВСТУП

Актуальність теми дослідження.

На сучасному етапі суспільного розвитку все більшого значення в міжнародній, національній та регіональній політиці набуває концепція збалансованого (сталого) розвитку, яка інтегрує економічну, соціальну та екологічну складові. Поява цієї концепції пов'язана з необхідністю вирішення та врахування екологічних питань у процесах планування та прийняття рішень щодо соціально-економічного розвитку країн, регіонів та населених пунктів.

Стратегічна екологічна оцінка зосереджується на комплексному аналізі потенційного впливу запланованої діяльності на довкілля та надає можливість використовувати результати цього аналізу для запобігання або пом'якшення впливу на довкілля в процесі стратегічного планування.

Метою стратегічної екологічної оцінки є сприяння сталому розвитку шляхом забезпечення охорони довкілля, здоров'я та безпеки населення, а також інтеграції екологічних вимог у процес підготовки та затвердження документів національного планування.

Містобудівні та природоохоронні заходи забезпечують охорону довкілля шляхом раціонального функціонального зонування території, встановлення санітарно-захисних зон, виділення природоохоронних зон та забезпечення екологічної рівноваги між природними та урбанізованими територіями.

Об'єкт досліджень – стратегічна екологічна оцінка проекту генерального плану зонування території с. Соснівка Олевської міської об'єднаної територіальної громади.

Предмет досліджень – стан довкілля, умови життєдіяльності населення та стану його здоров'я, які ймовірно зазнають впливу.

Мета досліджень – проаналізувати програму сталого розвитку села, що уточнює планувальну структуру та просторову організацію та визначає бажані та прийнятні види використання і забудови території, створює

належні умови для підтримання життєдіяльності, організовує транспортний та пішохідний рух тощо.

Методи дослідження.

Основними методами стратегічної екологічної оцінки є

1) Аналіз слабких і сильних сторін пропонованого міського плану з точки зору стану довкілля:

➤ Аналіз природних умов території, включаючи поверхневі води, ландшафт (рельєф, родючі ґрунти, рослинність тощо), гідрогеологічні особливості та інші компоненти природного середовища;

➤ розглянуто природні ресурси та їх використання (водоспоживання, стічні води, забруднення повітря тощо);

➤ оцінено можливі зміни в природних та антропогенних екосистемах;

➤ проаналізовано склад ґрунтів, особливості гідрогеологічних умов у с. Соснівка;

2) консультації з громадськістю щодо екологічних цілей

3) розгляд шляхів ліквідації наслідків; та рмованість осіб, які приймають ДПТ;

5) отримані зауваження та пропозиції до проекту містобудівної документації;

б) проведення громадського обговорення під час підготовки проекту містобудівної документації.

Під час розробки проекту Генерального плану та Плану зонування території (зонінгу) с. Соснівка Олевського району Житомирської області (Олевська міська об'єднана територіальна громада) враховані:

– матеріали технічної документації з Нормативної грошової оцінки земель,

– Стратегії та програми економічного, демографічного, екологічного та соціального розвитку кожної територіальної програми,

– розвиток інженернотранспортної інфраструктури, охорони навколишнього природного середовища, охорони та збереження нерухомої культурної спадщини та об'єктів археології,

– містобудівна документація, наявна на місцевому рівні, проектна документація, інформація з містобудівного, земельного та інших кадастрів, заявки на забудову та інші види використання території.

Для аналізу стратегічної екологічної оцінки були використані наступні вихідні дані які вказані в літературних джерелах, інші законодавчі та підзаконні акти в сферах охорони навколишнього природного середовища, розташування та експлуатація виробничих об'єктів та різноманітних мереж інженерних та транспортних комунікацій с. Соснівка Олевського району Житомирської області (Олевська міська об'єднана територіальна громада).

Практичне значення: головною метою є розробка генерального плану, що координується зі змінами, які відбуваються в соціально-економічному житті країни, вимогами до ефективної реалізації Закону України "Про добровільне об'єднання територіальних громад", ще одного з важливих принципів сучасної соціально-економічної політики України. На основі аналізу, проведеного в рамках СЕО, було запропоновано низку заходів для пом'якшення потенційних негативних впливів на навколишнє середовище та здоров'я населення в результаті реалізації містобудівної документації з метою сприяння досягненню цілей екологічної політики, встановлених на національному та місцевому рівнях.

Апробація результатів дослідження:

1. **Коротун А. Ю.** Оцінка екологічної ситуації Олевського району Житомирської області (на прикладі села Соснівка) Екологія, охорона навколишнього середовища та збалансоване природокористування: освіта – наука – виробництво: матеріали міжнародної науково-практичної конференції. 26 жовтня 2023 р. м. Білоцерківський НАУ. 41-43 с.

2. **Коротун А. Ю.,** Полівчук В.Ю., Бобков М.О., Піціль А.О. Екологічна оцінка загального санітарного стану лісів Житомирської області.

Інноваційні технології в агрономії, землеустрої, електроенергетиці, лісовому та садовопарковому господарстві»: матеріали міжнародної науково-практичної конференції, 26 жовтня 2023 року. – Біла Церква: БНАУ. 13– 15 с

3. **Коротун А. Ю.**, Міщенко О. В., Петрук Н. О., Піциль А. О. Огляд стану водного господарства Житомирської області Матеріали XII Всеукраїнської науково-практичної конференції молодих вчених «Актуальні проблеми агропромислового виробництва України: виклики і шляхи розвитку в умовах війни і повоєнної відбудови» (с. Оброшине, 23 листоп. 2023 р.). Львів-Оброшине, 2023. 52–54 с.

Структура та обсяг роботи: кваліфікаційна робота включає 47 сторінки друкованого тексту 4 таблиці, 1 рисунок та 32 джерела літератури та додатків.

**ПЕРЕЛІК УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ, СИМВОЛІВ, СКОРОЧЕНЬ
І ТЕРМІНІВ**

ДДП	–документ державного планування ;
МВВ	– місце видалення відходів;
ГДК	– граничнодопустима концентрація;
ПЗС	– прибережно-захисна зона;
СЕО	– стратегічна екологічна оцінка ;
ТПВ	– тверді побутові відходи ;
СЗЗ	–санітарно-захисна зона ;
СОЗ	– стійкі органічні забруднювачі ;
ДЛГ	–державне лісове господарство;
ОСГ	–особисте селянське господарство;
РДА	–районна державна адміністрація;
ДПТ	–детальний план території.

РОЗДІЛ 1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ СТРАТЕГІЧНОЇ ЕКОЛОГІЧНОЇ ОЦІНКИ (ОГЛЯД ЛІТЕРАТУРНИХ ДЖЕРЕЛ)

1.1. Передумови виникнення процедури СЕО

Стратегічна екологічна оцінка – процедура, яка запроваджується в Україні з 12 жовтня 2018 року. Ця процедура виникає як логічне продовження оцінки впливу на навколишнє середовище, оскільки країни, які підписали Конвенцію про транскордонну оцінку впливу на навколишнє середовище (далі – Конвенція ЕСПО), вважають, що встановлення екологічних умов є важливим, якщо ми хочемо якомога більше відповідати з вимогами захисту навколишнього середовища та принципами сталого розвитку, то вже занадто пізно на етапі розробки проектів чи діяльності з конкретними цілями. Таким чином, країни-учасниці Конвенції ЕСПО погоджуються, що документи національного планування також повинні оцінювати екологічні ризики [2-3].

Ця угода зафіксована в Протоколі про стратегічну екологічну оцінку (далі – «Протокол») Конвенції ЕСПО (прийнята 21 травня 2003 року та ратифікована Україною в Києві 1 липня 2015 року). Україні знадобилося 15 років, щоб прийняти відповідне законодавство у цій сфері – Закон України «Про стратегічну екологічну оцінку» [20].

Стратегічна екологічна оцінка (СЕО) (Strategic Environmental Assessment (SEA) – це процес, який повинен повністю враховувати фактори навколишнього середовища включаючи це в підготовку планів і програм до остаточного прийняття.

Місія впровадження полягає в тому, щоб забезпечити високий рівень охорони навколишнього середовища та забезпечити сталий розвиток.

Інструменти СЕО розроблені для сталого розвитку, тому що це визначає вплив на елементи навколишнього середовища, який буде процес планування та виконання запланованих заходів, у т.ч біорізноманіття. Тому його легко оцінити кумулятивний вплив, раннє виявлення на довкілля та

суспільство посилення обмежень щодо прийняття документів державного планування потреба в СЕО. [12-13].

Поширена думка, що ефективний захист навколишнього середовища можливий тільки шляхом раннього виявлення обмежень і можливостей середовища. Ранні етапи циклу планування розвитку регіону індивідуальна пропозиція щодо конкретного проектного плану чи програми, генерального чи детального плану території.

Стратегічна екологічна оцінка базується на принципах законності, прозорості, наукової обґрунтованості, комплексності, запобігання шкоді довкіллю, довгострокового прогнозування, участі громадян та міжнародного екологічного співробітництва різних організацій (рис. 1) [7].

Рис. 1. Принципи та рівні розробки та впровадження СЕО

1.2. Етапи процедури стратегічної екологічної оцінки під час розроблення детального плану території

У цьому розділі представлено етапи процедури СЕО при розробці детального регіонального території (далі - ДПР), затвердженого державним адміністративним органом (далі - ДАО).

Процедура СЕО починається з прийняття рішення про те, чи підлягає конкретний документ державного планування СЕО. Таке рішення приймається національним органом самостійно. Законом передбачено, що СЕО підлягають документи, які стосуються містобудівної документації та планів землеустрою. Тому, плануючи розробити або затвердити ДПТ, ОДА має подати відповідну заяву про те, що вона є замовником процедури СЕО [8].

Заяви про визначення обсягу робіт розміщуються на офіційному веб-сайті ОДА та є загальнодоступними для отримання коментарів та пропозицій від громадськості та відповідних місцевих органів охорони здоров'я та охорони навколишнього середовища, які мають бути враховані.

Заявка повинна містити інформацію, передбачену статтею 10 Закону про СЕО, зокрема інформацію про тип та основні цілі документа національного планування, вплив на навколишнє середовище (зокрема, на здоров'я населення) на територіях з природоохоронним статусом, транскордонний вплив на навколишнє середовище (зокрема, на здоров'я населення), а також законні альтернативи, які необхідно розглянути, особливо якщо документ національного планування не буде затверджено. СЕО повинна містити інформацію про вплив проекту на навколишнє середовище, зокрема, на здоров'я населення [8-11]

Процедура СЕО виглядає наступним чином

- Встановлення необхідності проведення СЕО (попередня оцінка);
- Визначення обсягу СЕО; Проведення громадського обговорення та консультацій (за необхідності транскордонних консультацій);

- з урахуванням звіту про СЕО та результатів громадських обговорень і консультацій. врахуйте наступне;

- чи потрібно відправити звіт на доопрацювання;
- прийняття документів національного планування.

Таким чином, процедура СЕО - це систематичний і безперервний поетапний збір та аналіз даних з урахуванням питань охорони здоров'я та довкілля з метою запобігання неминучим помилкам і невиправданим витратам при підготовці та реалізації документів державного планування, а також максимального врахування їх інтересів при підготовці та реалізації документів державного планування. Передбачає активне залучення громадської думки під час розроблення і втілення документів державного планування [6-8].

1.3. Громадське обговорення в процедурі СЕО та складання генерального звіту

Строк громадського обговорення заяви про визначення обсягу СЕО встановлюється замовником і не може бути меншим, ніж 15 діб з дня її оприлюднення. Національні органи охорони навколишнього природного середовища та охорони здоров'я мають 15 днів для того, щоб висловити свою думку.

Особливе значення мають цінні природоохоронні території, території природно-заповідного фонду, враховуються побажання і потреби місцевого населення щодо об'єктів обслуговування, пропонуються вимоги або пропозиції до транспортної мережі, поводження з відходами та запобігання стихійним лихам (снігові лавини, повені), тощо [12].

Важливо зазначити, що відсутність коментарів громадськості або зауважень від органів охорони навколишнього середовища та охорони здоров'я не означає, що процедура СЕО призупиняється. Тому, якщо

проігнорувати цей крок, можливість вплинути на якість майбутніх документів буде втрачена.

Після збору всіх зауважень та пропозицій ОДА готує звіт про СЕО. Цей звіт готується до затвердження ДПТ з урахуванням змісту та рівня деталізації інформації, що міститься в розділі 11 Закону про СЕО, сучасних знань та методів оцінки [11-13].

Зокрема, звіт повинен містити інформацію про поточний стан довкілля, включаючи стан здоров'я населення; зміни в цьому стані, які очікуються, якщо ДПТ не буде затверджено; стан довкілля, умови життя та здоров'я населення на потенційно зачеплених територіях; екологічні проблеми, включаючи ризик впливу на здоров'я населення, пов'язаний з реалізацією ДПТ; а також інформацію про території з природоохоронним статусом, зокрема, про території, що перебувають у стані заповідних територій.

Зокрема, звіт повинен містити інформацію про характеристики поточного стану довкілля, в тому числі здоров'я населення; зміни в цьому стані, які можна очікувати, якщо ДПТ не буде затверджена; стан довкілля, умови життя та здоров'я населення на територіях, які можуть зазнати впливу; екологічні питання, включаючи ризики впливу на здоров'я населення, пов'язані з ДПТ, зокрема території, що мають природоохоронний статус. [6]

Важливо зазначити, що природоохоронний статус є набагато ширшим поняттям, ніж природні заповідники. Тому у звіті слід також описати такі території, як екомережі, смарагдові мережі та прибережні заповідники.

У звіті СЕО також слід описати зобов'язання у сфері охорони навколишнього середовища, у тому числі пов'язані із запобіганням негативному впливу на здоров'я населення, встановлені на міжнародному, національному та інших рівнях, що мають відношення до ДПТ, і те, як такі зобов'язання враховуються при підготовці ДПТ. Дуже важливо пам'ятати, що звіт з СЕО є своєрідною візитівкою для його автора. Це пов'язано з тим, що законом передбачено, що всі автори (виконавці) звіту СЕО повинні підписати його із зазначенням своєї кваліфікації. [6-8]

РОЗДІЛ 2. ПРОГРАМА МЕТОДИКА ПРОВЕДЕННЯ ДОСЛІДЖЕНЬ, ТА ХАРАКТЕРИСТИКА ПОТОЧНОГО СТАНУ ДОВКІЛЛЯ

2.1. Методологія та програма проведення стратегічної екологічної оцінки на прикладі с. Соснівка Олевської міської об'єднаної територіальної громади

Основними міжнародно-правовими документами у сфері СЕО є Протокол про стратегічну екологічну оцінку (Протокол СЕО) до Конвенції про оцінку впливу на навколишнє середовище в транскордонному контексті (Конвенція Еспо) (№ 562-VIII від 01.07.2015), ратифікований Верховною Радою України, та Директива ЄС Директива ЄС 2001/42/ЄС про оцінку впливу окремих планів та програм на навколишнє середовище, імплементація якої передбачена Угодою про асоціацію між Україною та ЄС.

Основи екологічної політики України викладені в Законі України "Про основні засади (стратегію) державної екологічної політики на період до 2020 року", прийнятому Верховною Радою України 21 грудня 2010 року. Закон посилається на СЕО у ключових принципах національної екологічної політики, інструментах реалізації національної екологічної політики та індикаторах результативності Стратегії. Зокрема, одним з індикаторів Цілі 4 Стратегії є "Інтеграція екологічної політики та вдосконалення системи інтегрованого екологічного управління".[6]

У 2012 році Міністерство екології та природних ресурсів України видало Наказ № 659 від 17 грудня 2012 року, яким затвердило "Базовий план приведення законодавства України у сфері охорони навколишнього природного середовища у відповідність із законодавством ЄС (План базових показників)". Зокрема, згідно з цим планом, нормативно-правова база України має бути приведена у відповідність до вимог Директиви 2001/42/ЄС про оцінку впливу окремих планів і програм на навколишнє середовище.

21 лютого 2017 року у Верховній Раді України було зареєстровано нову редакцію законопроекту "Про стратегічну екологічну оцінку" (реєстраційний номер 6106). Метою цього законопроекту є визначення сфери та порядку

проведення стратегічної екологічної оцінки документів державного екологічного планування. Законопроект підготовлений відповідно до пункту 239 Плану заходів з виконання Угоди про асоціацію між Україною та ЄС та спрямований на імплементацію Директиви 2001/42/ЄС Європейського Парламенту та Ради від 27 червня 2001 року про оцінку впливу окремих планів та програм на навколишнє середовище (далі - Директива 2001/42/ЄС). Законопроект розроблений на виконання пункту 239 Плану заходів з виконання Угоди про асоціацію між Україною та ЄС та спрямований на імплементацію Директиви 2001/42/ЄС Європейського Парламенту та Ради від 27 червня 2001 року про оцінку впливу окремих планів та програм на навколишнє середовище [14].

Закон України "Про стратегічну екологічну оцінку" був прийнятий Верховною Радою України 20 березня 2018 року та підписаний Президентом України 10 квітня 2018 року. Закон набув чинності 12 жовтня 2018 року.

Закон запроваджує в Україні механізм стратегічної екологічної оцінки (СЕО), який застосовується в Європейському Союзі (ЄС) і передбачає, що всі важливі документи, в тому числі державні програми, повинні попередньо проходити стратегічну екологічну оцінку з урахуванням необхідних ризиків, які певні дії становлять для довкілля. СЕО забезпечує це.

Наразі триває розробка генерального плану та плану зонування села Соснівка Оріхівського району Житомирської області. У селі Соснівка Оріхівського району Житомирської області (Оріхівська об'єднана територіальна громада) було враховано наступне [8].

- Матеріали технічної документації з нормативної грошової оцінки земель,
- матеріали технічної документації з нормативної грошової оцінки земель, стратегії та програми економічного, демографічного, екологічного та соціального розвитку відповідних регіонів,

програми розвитку інженерно-транспортної інфраструктури, охорони навколишнього природного середовища, охорони і збереження нерухомої культурної спадщини та пам'яток археології,

- містобудівна документація, наявна на місцевому рівні, проектна документація, інформація з містобудівного, земельного та інших кадастрів, заявки на забудову, заявки на використання інших територій. При аналізі стратегічної екологічної оцінки були використані наступні вихідні дані: закони про охорону навколишнього середовища, про розміщення та експлуатацію виробничих об'єктів, інші нормативно-правові акти у сфері різноманітних інженерних та транспортних комунікаційних мереж у с. Соснівка, а також літературні джерела дипломного дослідження. Села Соснівка [7].

При аналізі та оцінці поточного стану довкілля були використані статистичні та офіційні дані місцевих органів виконавчої влади, що реалізують державну політику у сфері охорони навколишнього природного середовища та охорони здоров'я населення.

Основними джерелами інформації є регіональна доповідь про стан навколишнього природного середовища в Житомирській області та дані Центру медичної статистики та аналізу регіональної інформації Житомирської обласної ради про основні показники здоров'я населення Житомирської області. У магістерській роботі проаналізовано наявні показники спостережень, що здійснюються в рамках загальнодержавної програми моніторингу довкілля для регіону [6].

Основні методи, використані при проведенні стратегічної екологічної оцінки, описані у вступі до магістерської роботи.

2.2. Географічне розташування та поточний стан довкілля

Село Соснівка розташоване в північно-західній частині Житомирської області, в природно-ландшафтній зоні Київського Полісся, в басейні річки

Дніпро, поруч з центром міста Олевськ. Село Щасливе знаходиться на відстані 165 км від центру міста Житомир. Крім того, село пов'язане транспортним сполученням із сусідніми населеними пунктами. [1-3]

Поверхня рівнинна, місцями хвиляста. Невеликі підвищення чергуються з низинами, які часто заболочені. Висота над рівнем моря в центрі села коливається від 179 до 186,1 метрів. Деякі ділянки на території села Соснівка мають схили понад 8%.

Згідно з будівельно-кліматичним районуванням території України, територія дослідження належить до I Північно-Західного кліматичного району [32].

До трьох несприятливих кліматичних явищ відносяться періоди до 60 днів без опадів, можливість посухи та суховіїв, сильні зливи та дощі з градом тривалістю один-два дні (рідше чотири-шість днів). Заморозки наприкінці весни та на початку осені завдають значної шкоди. Взимку низькі температури тримаються протягом 25 днів, а ожеледь може утворюватися протягом 15 днів і більше [2-3].

Територія села розташована в північно-західній частині Українського щита і характеризується складною геологічною будовою та гідрогеологічними умовами. Гідрогеологічні умови складні. Територія села належить до Поліського регіону, який характеризується надмірною кількістю води. З гідрологічної точки зору територія села характеризується великою кількістю підземних вод і наявністю повноводних шарів [2].

Через південно-західну частину населеного пункту протікає Олевська канава, яка бере початок на південному сході Олевська. Олевська канава - штучно випрямлений безіменний потік, шириною 1-4 м і глибиною 0,1-0,5 м. Середня швидкість течії - 0,2 м/сек. Середня швидкість течії - 0,5 м³/сек. Вода прозора, з болотистим запахом. Мінералізація становить близько 100-150 мг/л при низьких температурах води влітку [1].

За інформацією Олевського районного управління водного господарства, в околицях села Соснівка знаходиться приблизно 32 га

осушуваних земель, що належать до дренажу "Кошинка". Джерелом води на цих землях є міжгосподарський канал МК-1 (Олевська канава) довжиною 3,75 км, який впадає в річку Уборть

Характерним елементом ландшафту є водно-болотні угіддя, які розвиваються в північній частині населеного пункту і займають значну площу басейну. Заплавні водно-болотні угіддя живляться атмосферними опадами під час весняних паводків. Склад водно-болотних угідь дуже унікальний і змінюється залежно від пори року. Водні об'єкти живляться підземними водами та атмосферними опадами [2]

Основні типи ґрунтів навколо населених пунктів - дернові, переважно піщані, глинисто-піщані та супіщані. Механічний склад ґрунтів піщаний та глинисто-піщаний. Ґрунти характеризуються дуже низькою родючістю і потребують внесення великої кількості органічних добрив та торфу. Вміст гумусу у верхньому шарі ґрунту до глибини 30 см становить 1,5-2,0%. Для озеленення пріоритет слід надавати посадці смугових дерев і чагарників, особливо вологолюбивих [2-3].

2.2.1. Атмосферне повітря

Щодо якості повітря, то екологічний стан в населеному пункті вважається задовільним. Інформація про незадовільний стан якості повітря на території відсутня. За даними Головного управління статистики у Житомирській області, у 2021 році викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря від стаціонарних джерел склали 10,3 тис. т, що на 111,5% більше, ніж у попередньому році; в атмосферу було викинуто 0,7 млн т вуглецю, що на рівні 2021 року. Основними забруднювачами повітря є гірничодобувна, переробна промисловість, сільське, лісове та транспортне господарство, викиди яких становлять 80% від загального обсягу викидів в атмосферу в регіоні. Основними хімічними компонентами, що надходять в повітря від стаціонарних джерел, є тверді суспендовані частинки - 2,7 тис.

тонн (25,9% від загальної кількості забруднюючих речовин), метан - 2,4 тис. тонн (23,6%) та сполуки азоту - 1,9 тис. тонн (17,5%).

За попередніми спостереженнями у липні 2020 року загальний рівень забруднення повітря оцінювався як низький.

Стаціонарні джерела викидів.

Виробнича зона с. Соснівка включає не лише виробничі об'єкти, а й громадські будівлі та склади, які наразі розташовані за межами населеного пункту (табл. 1).

Таблиця 1

Характеристика підприємств на території с. Соснівка

№ з/п	Назва виробничого об'єкта	Вид підприємницької діяльності	Санітарна класифікація	Примітка
1	Лісопильне та стругальне підприємство ПП «ЛІГАЛАЙФ»	Переробка деревини та її реалізація	IV	Джерела забруднення повітряного басейну відсутні
2	Складський комплекс	Складська діяльність	V	Діюче, підлягає розширенню
3	ФОП Іванов Андрій Юрійович	Переробка та випалювання дерев'яного вугілля	IV	Діюче, підлягає реконструкції та модернізації

З метою мінімізації негативного впливу на навколишнє середовище та здоров'я населення і створення сприятливого середовища в селі пропонується реконструкція виробничих, комунальних та складських приміщень з подальшою модернізацією виробництва та дотриманням санітарно-захисних зон житлової та громадської забудови.

У майбутньому можна прогнозувати загальну тенденцію до незначного збільшення викидів забруднюючих речовин від стаціонарних джерел викидів у зв'язку з тим, що в безпосередній близькості від с. Соснівка та в сусідніх

населених пунктах розташовані підприємства різних галузей, які можуть впливати на цільову територію.

Таблиця 2

Викиди забруднюючих речовин у атмосферне повітря від стаціонарних джерел забруднення по містах обласного значення та районах у 2021 році

Назва району	Обсяги викидів, т/рік	у % до 2020р.
Олевський	45,7	73,2

Забруднення повітря від спалювання листя та відходів також є проблемою і потребує проведення інформаційної кампанії. Крім того, проект комплексного плану та проект плану зонування села Соснівка передбачає зростання населення та економічний розвиток. У Соснівці передбачається зростання населення та економічний розвиток підприємств V класу небезпеки.

2..2. 2. Водні ресурси

За останні 10-15 років екологічний стан водних об'єктів значно погіршився. Внаслідок природних факторів, таких як ерозія, значна частина берегів річок була зруйнована, річки змінили своє русло, а багато ґрунтів та інших біогенних елементів було змито у воду. Господарська діяльність населення також зробила значний внесок у забруднення води. У руслах річок утворилися численні звалища та звалища побутових відходів.

Спостереження за екологічним станом водних об'єктів Житомирської області за водно-біологічними показниками проводилися на річці Уболд.

Разом з тим, потужним джерелом забруднення природних водних об'єктів залишаються міські стічні води, тобто стічні води населених пунктів. Ці стічні води характеризуються наявністю миючих засобів, органічних речовин та біогенних компонентів. Коли ці стічні води потрапляють у водойму, вони спричиняють евтрофікацію водойми.

У селі Соснівка немає централізованої системи водопостачання. Люди, які проживають у садибах, використовують воду з приватних колодязів, шахт і трубчастих свердловин для побутових потреб, питної води та поливу.

Таблиця 3

Середньорічні концентрації забруднюючих речовин у контрольних створах водних об'єктів регіону за звітний рік (мг/л)

Місце спостереження за якістю води	Найменування забруднюючих речовин												
	Завислі речовини	БСК ₅	ХСК	Мінералізація	Сульфати	Хлориди	Азотамонійний	Нітриди	Нітрати	Фосфати	Залізо загальне	Марганець	Нафтопрод.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
ГДК речовин: комунально-побутові рибогосподарські		3,0 3,0	30,0 30,0	1000 1000	500 100	350 300	2,0 0,39	3,3 0,08	45 40	3,5 0,17	0,3 0,1	0,1 0,01	0,3 0,05
Контрольні створи водного об'єкту господарсько-побутового призначення:		2,36	18	1000	500	350	2,57	3,3	-	3,5	0,3	0,1	0,3
р. Уборть, права притока р. Прип'ять													
р. Уборть, 122 км від гирла, с. Рудня Хочинська Олевський р-н	5,4	3,52	42,8	190,5	26,9	14,7	0,25	0,02 3	2,3	0,074	1,64	0,186	0,00

Централізована система очищення побутових стічних вод у селі відсутня. Стічні води від житлових та громадських будівель скидаються у вигрібні ями, але не виключена можливість потрапляння відстійних вод у ґрунт.

Централізована система зливної каналізації в селі Соснівка відсутня. Злизові стоки скидаються у водойми, ставки та меліоративні канали. Існуючі меліоративні зрошувальні канали занедбані.

2.2.3. Земельні ресурси та поводження з відходами

Відповідно до існуючого територіального розподілу села, забудована територія займає близько 56% від загальної площі населеного пункту, тоді як незабудована територія - близько 44%. Близько 27% площі займають сільськогосподарські угіддя та пасовища, що відкриває потенціал для подальшого розвитку села.

Таблиця 4

Показники існуючих територій села Соснівка

Показники існуючих територій	Існуючий стан	
	га	%
<i>I. Збудовані території</i>	40,30	56,2
1.1. Житлової забудови:	36,75	46,6
- садибної одноквартирного типу	36,75	41,8
1.2. Громадської забудови:	0,54	0,7
1.3. Виробничої забудови:	0,98	1,2
- промислової	0,98	1,2
1.4. Транспортної інфраструктури:	2,05	2,6
- вулично-дорожньої мережі	2,05	2,6
<i>II. Незабудовані території:</i>	38,49	43,8
2.1 Вільні від забудови території, у т	15,85	20,1
-садибної (раніше відведеної)	15,85	20,1
2.2.Сільськогосподарського призначення:	15,12	19,2
2.3.Лісів та деревної рослинності	0,47	0,6
2.4.Трав'яної рослинність	5,93	7,5
2.5.Водних поверхонь	1,17	1,5
Всього	78,8	100

Чисельність населення села Соснівка – 382 особи станом на 01.01.2020 р.

У процесі землекористування земельні ресурси, які є важливою екологічною складовою довкілля, зазнають значного впливу на навколишнє середовище. Основними забруднювачами земель, водних об'єктів та атмосферного повітря на території Оріхівської міської ради є традиційні сільськогосподарські підприємства.

Забруднення ґрунтів у селищі також спричинене несанкціонованими сміттєзвалищами. У селищі є забруднені ділянки, які потребують рекультивації.

Проблема відходів є особливо великою і значущою, як через домінування в національній економіці ресурсномістких технологій утилізації композитних відходів, так і через відсутність адекватного реагування на цей виклик протягом тривалого часу.

У селі Соснівка діє планова та контрактна система управління санітарними послугами. Оскільки село Соснівка прилягає до муніципалітету м. Олевськ, вивезення відходів у селі здійснюється підрядниками з м. Олевськ, а саме "Будпослуги № 2" та КП "Благоустрій".

Дочірнє підприємство "Будпослуги №2" вивозить відходи з будинків житлового масиву. Відходи завантажуються на причепи екскаваторами і перевозяться на полігони; компанія "Благоустрій" відповідає за розчищення доріг, площ та інших територій загального користування.

Відходи збираються з центру села за допомогою контейнерів. Для будинків у комплексі тверді побутові відходи вивозяться за графіком, затвердженим міською радою, та у строки, визначені санітарними нормами. Фізичний (збірний) стан відходів - твердий.

Тверді побутові відходи захоронюються на існуючому полігоні площею 2,0 га, розташованому за 3 км на захід від м. Олевськ, у напрямку с. Рудня Бистра. Полігон огорожений і є санітарно-захисна зона. Прилеглий ліс був вирубаний, а вітер підхоплює сміття і розносить його по всій території. Звалище неорганізоване і погано обладнане; станом на 2016 рік звалище заповнене на 100%, навіть переповнене.

Збільшення обсягів відходів негативно впливає на навколишнє середовище та становить ризик для здоров'я населення. Негативний вплив на навколишнє середовище та ризик для здоров'я населення. Розвиток систем управління відходами є одним із пріоритетів природоохоронних органів.

Згідно з екологічним аналізом, територія в межах території реалізації проекту з екологічної точки зору відповідає наступним умовам Вимоги до розвитку житлових, громадських та рекреаційних об'єктів екологічно дотримані. Вимоги до рекреаційного будівництва виконані.

Характеристики природних умов в цілому роблять її придатною для здійснення всіх видів господарської діяльності та розвитку ландшафтного середовища, підвищення рівня благоустрою та озеленення.

Робоча група з СЕО провела SWOT-аналіз екологічної ситуації в селі Соснівка, результати якого наведені в додатку 1.

За результатами комплексного аналізу сильними внутрішніми факторами є вдале розташування території планування по відношенню до основних транспортних магістралей та потенціал для розвитку інженерної інфраструктури.

Слабкі сторони території планування (недостатній розвиток житлово-комунального господарства) будуть вирішуватися шляхом будівництва нової водопровідно-каналізаційної мережі та переведення стічних вод на очисні споруди.

Якщо національний документ планування не буде затверджений і не будуть використані можливості з урахуванням слабких сторін і загроз, можна очікувати погіршення стану довкілля та умов життя населення.

РОЗДІЛ 3

РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕНЬ

3.1. Аналіз стану довкілля, умов життєдіяльності населення та стану його здоров'я, які ймовірно зазнають впливу

Містобудівна документація "Генеральний план та план зонування території (зонінг) села Соснівка". Село Соснівка Олевського району Житомирської області розвивається з урахуванням природно-кліматичних умов, існуючого рельєфу, характеру прилеглих територій та забудови, уникнення технічних і санітарних розривів та взаємозв'язку основних і допоміжних об'єктів.

Проектом передбачається зміна функціонального призначення деяких територій майбутньої міської забудови. Негативного впливу на навколишнє середовище, умови проживання та здоров'я населення в результаті реалізації проекту не очікується.

В процесі стратегічної екологічної оцінки розглядалися основні проектні рішення територіального розвитку населеного пункту, які, на нашу думку потребують оцінки потенційних впливів на основні компоненти навколишнього природного середовища та умови життєдіяльності населення.

Основними природоохоронними об'єктами, на які може вплинути рішення про внесення запропонованих змін до генерального плану, є

1) Зміна цільового призначення земель сільськогосподарського призначення та природоохоронних територій на землі категорії V) громадської та промислової забудови;

2) розміщення очисних споруд повної біологічної очистки стічних вод типу BIOTAL;

3) розміщення інженерних споруд (КНС, трансформаторів котельні);

4) розміщення водопровідної станції (південно-східна частина села, вул. Проектна, 1);

5) розширення площі зелених насаджень загального користування;

б) формування зелених зон спеціального призначення (озеленення в межах санітарно-захисної зони та охоронної зони);

7) розвиток дорожньої мережі в селі

8) розвиток систем зливної каналізації та будівництво локальних очисних споруд.

Потенційний вплив майбутнього будівництва на навколишнє середовище включає

Повітряне середовище.

Збільшення інтенсивності руху внаслідок розширення дорожньої мережі, ймовірно, призведе до погіршення якості повітря. Основним джерелом забруднення повітря є транзитний транспорт, що проїжджає через Соснівку. Тому завжди існує ризик того, що забруднення повітря на жвавих ділянках доріг матиме негативний вплив на здоров'я населення, ґрунт і рослинність на прилеглих територіях.

Однак відновлення та будівництво нових зелених насаджень і рекреаційних зон у селі зменшить негативний вплив на навколишнє середовище, зокрема забруднення повітря, спричинене автотранспортом.

Хоча головні вулиці села наразі мають бітумне покриття та освітлення, загальний технічний стан доріг і вулиць не відповідає сучасним вимогам. Ширина більшості доріг не відповідає нормативним вимогам, стан проїжджої частини та пішохідних доріжок незадовільний, що впливає на безпеку дорожнього руху. Тому в селі Соснівка планується будівництво нових та покращення існуючих доріг з метою раціонального розподілу транспортних потоків у майбутньому.

Ґрунти.

Завдяки відповідним проектним заходам не відбудеться жодних змін, які матимуть негативний вплив на ґрунтовий шар.

Для покращення стану навколишнього середовища проектом передбачено низку планувальних та інженерних заходів, серед яких

1). Заходи, які впливають на всі компоненти навколишнього середовища і в цілому покращують санітарно-гігієнічні умови:

- Забудова відповідно до передбаченого функціонального зонування;
- Інженерний розвиток території.
- Вертикальне планування та регулювання поверхневого стоку; покращення інженерних комунікацій; асфальтування доріг;
- Забезпечення виконання "Плану поводження з твердими побутовими відходами" (Постанова КМУ № 287 від 3 березня 2014 року), тобто організація роздільного збору побутових відходів та їх подальшого використання і утилізації.

2). Інженерний благоустрій території: централізована каналізація, санітарна очистка.

3). Централізована зливова каналізація шляхом будівництва очисних споруд «Solar».

Охорона сільськогосподарських ресурсів забезпечується шляхом реалізації комплексу заходів, спрямованих на підтримання продуктивності та родючості сільськогосподарських угідь і підвищення екологічної стійкості.

Під час будівництва об'єктів цивільного будівництва найбільш ймовірними джерелами забруднюючих речовин є зливові стоки з будівельних майданчиків, забруднення від паливно-мастильних матеріалів, які можуть бути розлиті внаслідок поломки транспортних засобів, а також тимчасове забруднення від будівельного сміття.

Будівництво нових об'єктів, а також реконструкція або заміна мережі потребують виймання певної кількості ґрунту. Верхній шар ґрунту знімається і зберігається на будівельному майданчику (частина верхнього шару ґрунту використовується для озеленення). Запланована діяльність не вплине на склад або характер ґрунту, ландшафтні або геохімічні бар'єри, родючість або ступінь деградації ґрунту. Негативного впливу на ґрунти від будівництва та експлуатації планованої діяльності не очікується, якщо будуть вжиті заходи з охорони навколишнього середовища.

Водне середовище.

Питання охорони водних ресурсів набуває першочергового значення у зв'язку з погіршенням екологічного стану водних об'єктів, спричиненим негативними антропогенними та природними факторами.

До основних позитивних факторів впливу, пов'язаних з реалізацією проекту генерального плану м. Соснівка, можна віднести наступні.

- Встановлення централізованої системи водопідготовки зменшить рівень забруднення підземних вод;

- Встановлення систем водопостачання покращить якість питної води;

Відсутність негативного впливу на водне середовище, порушення гідродинамічного режиму, виснаження ресурсів поверхневих і підземних вод та скидання забруднюючих речовин у водне середовище не буде проявлятися.

Під час розробки СЕО особлива увага буде приділена інженерним спорудам, які будуть встановлені на території с. Соснівка. ВІОТАЛ.

Технологія ВІОТАЛ базується на іншій концепції, ніж традиційні. А саме, вона передбачає очищення стічних вод та повторне використання продуктів очищення у вигляді споживчих продуктів - технічної води та мінеральних добрив. Достатньо очищені стічні води можуть бути використані для технічних цілей і частково вирішують проблему водопостачання, в той час як недостатньо очищені стічні води вимагають вирішення проблеми скидів і в кінцевому підсумку забруднюють навколишнє середовище.

Стабілізований і зневоднений надлишковий активний мул, що видаляється з системи, є добрим мінеральним добривом. Вартість використання питної води для зрошення продовжує зростати через забруднення водних джерел неочищеними стічними водами.

Установка ВІОТАЛ впроваджує ряд нових, запатентованих технічних рішень, що дозволяють комплексно вирішити традиційні проблеми малих очисних споруд. Установка повністю автоматизована і контролюється

мікрокомп'ютерами, що усуває необхідність у постійному обслуговуючому персоналі. Установка може бути встановлена під землею (рівень ґрунтових вод нижче глибини промерзання ґрунту), напівпід землею (легка ізольована конструкція зверху) або в окремо розташованій будівлі. BIOTAL складається з трьох послідовно з'єднаних SBR-реакторів.

Технологія установки розроблена таким чином, що очищені стічні води, які надходять з першого реактора SBR до третього реактора SBR, проходять повний цикл біологічного очищення в кожному реакторі SBR. При цьому зворотний активний мул, який постійно циркулює між реакторами, поділяється на чотири циркулюючі потоки. Стабілізований мул виводиться з системи на зневоднення, старий активний мул по дорозі направляється в перший реактор SBR, а хлорвмісний мул з третього відстійника, який також виконує функцію контактного резервуару, направляється в приймальну камеру.

Очисні споруди «Solar»

Відведення зливових вод здійснюється відкритою та закритою мережею самопливної дощової каналізації з відведенням на очисні споруди, де забезпечується ефективне очищення відповідно до санітарних та екологічних вимог.

Злилові стоки з водозбірних територій відводяться комплексно:

- Закрита злилова каналізаційна мережа - магістральні вулиці в житлових і промислових районах - Відкрита злилова каналізаційна мережа - система поверхневих вод, переважно лотки вздовж проїжджих частин доріг і проїздів - ділянки одно- і двоповерхової забудови, за винятком магістральних вулиць. Злилова каналізація повинна бути прокладена на місці існуючих водостоків. Канави повинні бути очищені від мулу, що накопичився.

Злилові води відводяться самопливом по відкрито-закритій мережі, а потім скидаються в резервуар з інженерними очисними спорудами або автоматичним поплавковим насосом. Після очищення злилові води скидаються у водні об'єкти.

Біорізноманіття.

Природні ландшафти на урбанізованих територіях неминуче змінюються в тій чи іншій мірі. Містобудівна документація передбачає максимальне збереження існуючих зелених насаджень та деревної рослинності. Видалення зелених насаджень із сільських територій не передбачається. Облаштування зелених насаджень матиме дуже позитивний вплив на біорізноманіття.

Не очікується значних і незворотних змін в екології досліджуваної території в результаті будівництва/експлуатації передбачуваної планованої діяльності. Очікується, що на даній території не буде створено наземних, водних і повітряних шляхів міграції тварин.

Під час будівництва об'єкта вплив на рослинність буде проявлятися, головним чином, у пошкодженні або частковому знищенні рослинності транспортними засобами, а також у загибелі або пригніченні рослинності під час надзвичайних ситуацій.

Містобудівною документацією не передбачено проведення робіт, які можуть мати негативний вплив на біорізноманіття.

Соціальне середовище.

Очікується, що проект матиме позитивний соціальний вплив, оскільки покращить якість централізованого водопостачання та водовідведення, а також стан навколишнього середовища.

Крім того, проект створить нові робочі місця, сприятиме розвитку малого та середнього бізнесу, наповненню бюджетів різних рівнів та розвитку інфраструктури села Соснівка. Покращення загального рівня життя також матиме позитивний вплив на здоров'я населення.

3.2. Екологічні проблеми та ризики впливу на здоров'я громади, які стосуються документа державного планування.

В рамках магістерського дослідження були визначені та розглянуті основні екологічні цілі та завдання стосовно містобудівної документації та їх потенціал для врахування при розробці проектних рішень для проекту "Генеральний план та план зонування території с. Соснівка Оріхівського району Житомирської області". Визначено можливості для врахування при розробці проектних рішень проекту "Генеральний план та план зонування території с. Соснівка Олевського району Житомирської області".

На основі аналізу екологічної ситуації та проектних рішень містобудівної документації були визначені основні питання, що потребують оцінки. У наведеній нижче таблиці узагальнено основні потенційні екологічні проблеми та ризики (та їх відношення до Генерального плану).

Як зазначено в таблиці (див. Додаток 1), деякі екологічні ризики мають комплексний вплив як на компоненти довкілля, так і на здоров'я населення.

Найважливішими з них є наступні

Забруднення повітря спричинене викидами від мобільних транспортних засобів. Забруднення від дорожнього руху найсильніше відчувається на головній вулиці в центрі села (вул. Центральна). Ці ризики є одними з основних потенційних впливів на здоров'я населення.

Забруднення поверхневих вод спричинене скиданням неочищених стічних вод у водні об'єкти в межах адміністративної території Оріфської міської ради. У межах села забруднення води відбувається за рахунок зливових стоків, що протікають на території села. Крім того, інтенсивне навантаження на дренажну систему та її незадовільний стан погіршує природну очисну здатність водойм.

Питна вода, яка не відповідає нормативним вимогам, створює загрозу виникнення інфекційних захворювань, злоякісних новоутворень, хвороб ендокринної системи та інших систем організму.

Наявність територій, що піддаються затопленню паводками з ймовірністю 1%, погіршує санітарний стан територій і будівель, ускладнює їх обслуговування.

До факторів, що впливають на захворюваність і здоров'я населення, належать соціально-економічні фактори (рівень соціальної інфраструктури, умови праці, можливості для зміцнення здоров'я, доходи і витрати населення, рівень життя тощо), генетичні фактори, стан довкілля (зумовлений як природними, так і антропогенними чинниками) та відсутність аутентичної системи охорони здоров'я.

Згідно з дослідженнями вчених, за інтенсивністю впливу різних чинників можна виділити такі типи залежності, як тютюнопаління, наркоманія, шкідливі звички, нездорове харчування, стрес, недостатня фізична активність. Соціально-економічні фактори, такі як куріння, вживання наркотиків, зловживання алкоголем, робота в шкідливих умовах, нездорове харчування, стрес, відсутність фізичної активності та погані житлові умови, становлять 51-52% від загального впливу. Фактори навколишнього середовища (включаючи забруднення повітря, води і ґрунту та фізичні фактори) становлять 20-21% впливу.

Генетичні та біологічні фактори (наприклад, спадковість, стать) становлять 19-20%. Група факторів, пов'язаних з рівнем та якістю охорони здоров'я (наприклад, наявність медичної інфраструктури та спеціалістів, своєчасність та якість лікування, імунізація, частота медичних оглядів, державне фінансування галузі охорони здоров'я).

Найсерйознішими проблемами у сфері охорони здоров'я в регіоні в цілому та в селі Соснівка є

- Високий рівень загальної смертності, особливо серед чоловіків працездатного віку;
- низький рівень народжуваності;
- низька очікувана тривалість життя;
- високий коефіцієнт старіння населення;

- збільшення навантаження через зменшення кількості населення працездатного віку.

Таким чином, ризики впливу на здоров'я населення, пов'язані з Національним планом, включають якість повітря в зонах впливу автотранспорту; відсутність добре розвиненої інженерної інфраструктури; недостатнє надання послуг, таких як охорона здоров'я, дошкільна освіта, загальна середня освіта, фізичне виховання, рекреація та туризм.

Впливу не очікується, оскільки в межах проектної території немає територій природно-заповідного фонду.

Територія села Соснівка також не межує з природоохоронною зоною. Розташування планованої діяльності не завдасть шкоди існуючому ландшафту за умови дотримання всіх вимог нормативного документу "Планування і забудова населених пунктів".

Розташування планованої діяльності не завдасть шкоди існуючому ландшафту за умови дотримання всіх вимог нормативного документу щодо планування та забудови населених пунктів.

3.3. Опис різноманітного впливу на довкілля (вторинного, кумулятивного, синергетичного, коротко, середньо довгострокового, постійного, та тимчасових, позитивних, негативних) наслідків

Вплив на навколишнє середовище включає первинний вплив, безпосередньо пов'язаний з впливом проекту на екосистеми (забруднення повітря під час будівництва та експлуатації продуктами згоряння природного газу), та вторинний вплив, що виникає внаслідок первинних змін в екосистемах (можливе збільшення кількості бронхо-легеневих захворювань серед населення).

Вторинні впливи - це переваги широкої участі громадськості у прийнятті рішень та встановлення прозорих процедур прийняття рішень. Стратегічна екологічна оцінка як інструмент залучення громадянського суспільства до прийняття рішень.

Короткострокові впливи (1 рік): порушення рослинного покриву внаслідок будівельних робіт під час будівництва об'єктів проекту.

Середньостроковий вплив (3-5 років): зменшення площі зелених насаджень через розміщення житлових кварталів, інженерних комунікацій та інженерних мереж проекту, збільшення кількості автотранспорту в населеному пункті.

Довгостроковий вплив (10-15 років): відсутність негативного впливу проектного рішення на розвиток с. Соснівка.

До основних впливів проекту ДПТ можна віднести наступні

- Якість повітря: очікується збільшення інтенсивності руху на головній вулиці села. Однак після реалізації рішення про реконструкцію та будівництво дорожньо-вуличної мережі інтенсивність руху буде більш рівномірно розподілена по території села, а також очікується зменшення інтенсивності руху в центрі населеного пункту.

- Водні об'єкти: будівництво зливової каналізації забезпечить відведення поверхневого стоку з існуючих житлових кварталів, громадських будівель та запланованих територій міської забудови. Будівництво очисних споруд зливової каналізації на випусках запобігатиме забрудненню поверхневих водотоків.

- Ґрунти: виконання всіх заходів з інженерного утримання територій міської забудови дозволяє ліквідувати порушені території, стихійні звалища та вторинні підтоплення, що позитивно впливає на формування довкілля та покращення санітарно-гігієнічного стану території.

- Біорізноманіття: створення ландшафтних зон (лісопарків) позитивно впливає на збереження біорізноманіття.

- Здоров'я: створення додаткових зелених зон загального користування (парків, скверів), розширення мережі рекреаційних об'єктів та створення спортивних зон матиме позитивний вплив на загальний стан середовища проживання та сприятиме зниженню ризиків для здоров'я.

У Таблиці 2 яка наведена в додатках узагальнено основні впливи, які може мати проектне рішення щодо зміни цільового призначення земельних ділянок у зв'язку з реалізацією проекту ДПТ.

Тимчасові впливи на навколишнє середовище: під час підготовки та будівельних робіт для реалізації запропонованого проекту Генерального плану вплив на навколишнє середовище буде короткостроковим і локалізованим.

Постійні впливи включають

- Викиди в атмосферу від транспортних засобів
- Скидання в місцеві водойми після очищення на очисних спорудах;
- Утворення відходів.

Потенційні ризики та негативні впливи.

Проектні рішення щодо зміни функціонального використання земельних ділянок приватної власності для громадської та садибної забудови можуть включати ризик забруднення ґрунтових вод, якщо власник не бажає підключатися до централізованої каналізаційної мережі.

Залишається високим ризик того, що проектні рішення щодо інженерної інфраструктури села, які передбачають великі інвестиції, не будуть реалізовані вчасно і послідовно. Існує високий ризик того, що домогосподарства відмовляться підключатися до нової водопровідно-каналізаційної мережі через недостатню платоспроможність мешканців і не отримують підтримки з боку централізованих служб управління. Така ситуація може сприяти неконтрольованому скиданню стічних вод та використанню води з джерел (колодязів), які не відповідають санітарним вимогам, що в кінцевому підсумку призведе до збільшення забруднення навколишнього середовища в селі та погіршення стану здоров'я населення та соціально вразливих груп (діти, люди похилого віку, вразливі соціальні групи тощо).

У майбутньому очікується розвиток економічної діяльності (у виробничих зонах села) та зростання чисельності населення, що

безпосередньо вплине на збільшення рівня автомобілізації. Тому малоімовірно, що зміни в захворюваності на хвороби органів дихання відбудуться без реалізації заходів з покращення дорожньої мережі в селі з одночасним коригуванням розподілу транспортних потоків.

Позитивний вплив.

Існує два позитивних впливи проекту: перегляд проектних рішень щодо зміни функціонального використання частини промислових територій з метою зменшення антропогенного навантаження на природний комплекс, а також будівництво акустичних екранів вздовж доріг загального користування для захисту громадських об'єктів та житлових кварталів від акустичного впливу.

Ці заходи (у разі їх реалізації) дозволять зменшити вплив шуму та забруднення повітря від автотранспорту на сільські території. Впровадження сучасних проектних і технічних рішень для централізованих і децентралізованих систем опалення забезпечить контроль за викидами від систем опалення.

У той же час, вдосконалення системи водопостачання збільшить доступ населення до якісних джерел води, що призведе до покращення здоров'я в майбутньому. Крім того, рішення покращить доступ до каналізаційних систем для компаній з різних секторів, що призведе до покращення здоров'я мешканців сіл у майбутньому.

В результаті передбачуваного будівництва мережі зливової каналізації з локальними очисними спорудами очікується зменшення забруднюючих речовин у поверхневих водних об'єктах за рахунок загального поверхневого стоку, що відбувається в сільській місцевості.

Це питання потребує першочергової уваги та першочергової реалізації для забезпечення своєчасного водопостачання житлового та громадського фонду, що планується до будівництва.

На ділянках міської забудови, які частково є землями сільськогосподарського призначення, будуть здійснені заходи з інженерної

підготовки та захисту територій з метою ліквідації сміттєзвалищ, вторинного підтоплення та затоплення, а також організації рекреаційних зон з пішохідними та велосипедними доріжками.

Крім того, завдяки забезпеченню мешканців житлом та об'єктами громадського призначення, створенню зелених зон та організації рекреаційних зон з дитячими майданчиками, пішохідними та велосипедними доріжками буде покращено якість відпочинку та дозвілля, що позитивно вплине на здоров'я населення.

Іншими словами, розширення зелених насаджень, створення рекреаційних зон та облаштування водних об'єктів рекреаційними об'єктами покращує стан зелених насаджень і ландшафтів та покращує умови проживання мешканців.

ВИСНОВКИ

1. В ході стратегічної оцінки проведено аналіз факторів ризику та потенційного впливу на навколишнє середовище, а також місцеві екологічні цілі для ефективного та сталого соціально-економічного розвитку населеного пунктів та якості життя.

2. Згідно з екологічним аналізом, територія в межах території реалізації проекту з екологічної точки зору відповідає наступним умовам Вимоги до розвитку житлових, громадських та рекреаційних об'єктів екологічно дотримані. Характеристики природних умов в цілому роблять територію придатною для здійснення всіх видів господарської діяльності та розвитку ландшафтного середовища, підвищення рівня благоустрою та озеленення.

3. Стан довкілля на цільовій території є задовільним. Водночас ґрунтове середовище та водні об'єкти зазнають помірного антропогенного навантаження. Повітряний басейн регулярно зазнає негативного впливу в сільській місцевості, де основним джерелом забруднення є викиди забруднюючих речовин від пересувних джерел (переважно автотранспорту).

4. Забруднення поверхневих вод відбувається через скидання неочищених стічних вод у водні об'єкти. Окрім відсутності мереж водопостачання, каналізації та зливової каналізації в селі, джерелом забруднення води є зливі стоки, що утворюються на сільських територіях, промислових об'єктах та об'єктах комунального господарства.

5. Без будівництва централізованої системи водопостачання та водовідведення в селі та встановлення очисних споруд зливових вод забруднення поверхневих, підземних вод та ґрунту продовжуватиметься.

6. Аналіз показав, що проект генерального плану та план зонування мають потенціал позитивного впливу на навколишнє середовище та здоров'я населення. Водночас були виявлені ризики та потенційні негативні впливи

від реалізації окремих рішень, передбачених проектом містобудівної документації.

7. На основі аналізу, проведеного в рамках СЕО, було запропоновано низку заходів, спрямованих на пом'якшення потенційних негативних наслідків реалізації містобудівної документації для довкілля та здоров'я населення з метою сприяння досягненню цілей екологічної політики, визначених на національному та місцевому рівнях.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Регіональна доповідь про стан навколишнього природного середовища Житомирської області у 2020 році
2. Екологічний паспорт Житомирської області (2021 р.)
3. Статистичний щорічник Житомирської області за 2018-2022р.
4. Законодавчі акти, на яких базуються рішення проекту генерального плану: – Закон України «Про регулювання містобудівної діяльності» від 18.02.2014 р. №3038-V із змінами.
5. Закон України «Про внесення змін до статті 8 Закону України «Про автомобільні дороги» щодо класифікації автомобільних доріг загального користування» від 20.12.2011 р. № 4203-VI.
6. Закон України «Про туризм» від 15.09.1995 р. №325/95-ВР (із змінами).
7. Закон України «Про Концепцію сталого розвитку населених пунктів» від 28.12.1998 р. №2349.
8. Земельний кодекс України від 25.10.2001 р. № 2768-III (із змінами).
9. Закон України «Про охорону атмосферного повітря».
10. Закон України «Про відходи».
11. Закон України «Про екологічну мережу України».
12. Закон України «Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення».
13. Про оцінку впливу на довкілля : Закон України від 23.05.2017 р. № 2059 VIII [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2059-19#Text>.
14. Алексєєва Є. Популярний коментар до Закону України «Про оцінку впливу на довкілля» / Є. Алексєєва; за заг. ред. О. Кравченко. – Львів : Вид-во «Компанія “Манускрипт”», 2018. – 60 с. – Режим доступу : http://epl.org.ua/wpcontent/uploads/2018/11/Komentar_do_zakony_OVD_netversia.pdf.

15. Про затвердження Порядку передачі документації для надання висновку з оцінки впливу на довкілля та фінансування оцінки впливу на довкілля та Порядку ведення Єдиного реєстру з оцінки впливу на довкілля : Постанова КМУ від 13 грудня 2017 р. № 1026 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1026-2017-%D0%BF#Text>.

16. Про затвердження критеріїв визначення планованої діяльності, яка не підлягає оцінці впливу на довкілля, та критеріїв визначення розширень і змін діяльності та об'єктів, які не підлягають оцінці впливу на довкілля : Постанова КМ України від 13 грудня 2017 р. № 1010.

17. Про затвердження Порядку проведення громадських слухань у процесі оцінки впливу на довкілля : Постанова КМ України від 13 грудня 2017 р. № 989.

18. Про стратегічну екологічну оцінку : Закон України : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2354-19#Text>.

19. Оцінка впливу на довкілля: міжнародні стандарти, досвід інших країн і передумови до запровадження нової моделі оцінки впливу на довкілля в Україні та її основні елементи [Електронний ресурс] / С. Вихрист, Є. Єндрюшка, Н. Мікуліч та ін. – Київ, 2018. – 141 с. (електронне видання).

20. Directive 2011/92/EU on the assessment of the effects of certain public and private projects on the environment [Electronic resource]. – Access mode : https://ec.europa.eu/environment/eia/pdf/EIA_Directive_informal.pdf.

21. Алексєєва Є. Оцінка впливу на довкілля: можливості для громадськості : посібник / Є. Алексєєва; за заг. ред. О. Кравченко. – Львів : Вид-во «Компанія “Манускрипт”», 2017. – 36 с.

22. Вплив (не)допустимий: як покращити оцінку впливу рубок на довкілля [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://epl.org.ua/wpcontent/uploads/2020/06/OVD_rubok_lisu_versiya_OK_clean_posylannya_1.pdf.

23.Методичні рекомендації з розробки звіту з оцінки впливу на довкілля в галузі лісового господарства [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://mepr.gov.ua/documents/2749.html>.

24.Сайт Європейської Комісії щодо оцінки впливу на довкілля [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://ec.europa.eu/environment/eia/eialegalcontext.htm>.

25.Алексєєва Є. Оскарження висновків з оцінки впливу на довкілля в суді / Є. Алексєєва; за заг. ред. О. Кравченко. – Львів : Вид-во «Компанія “Манускрипт”», 2019. – 24 с.

26.Шутяк С. Постатейний коментар до Закону України «Про стратегічну екологічну оцінку» / С. Шутяк; за заг. ред. О. Кравченко. – Львів : Вид-во «Компанія "Манускрипт"», 2019. – 128 с.

27.Протокол про Стратегічну екологічну оцінку [Електронний ресурс].– Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_b99#Text.

28. Конвенція про оцінку впливу на навколишнє середовище у транскордонному контексті [Електронний ресурс]. – Режим доступу : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_272#Text.

29. Методичні рекомендації із здійснення стратегічної екологічної оцінки документів державного планування [Електронний ресурс]. – Режим доступу : https://menr.gov.ua/files/docs/nakazy/2018/nakaz_296.pdf.

30.Протокол Європейської економічної комісії ООН про стратегічну екологічну оцінку [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://www.youtube.com/watch?v=dLMN6eg9prA>.

31. Рекомендації щодо включення кліматичних питань до документів державного планування [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://mepr.gov.ua/news/34766.html>.

[32. ДСТУ – Н Б В.1.1 – 27:2010 Будівельна кліматологія\).](#)